

REFERAT Natur-, Klima- og Miljøudvalget d. 03-06-2026

Mødedato Onsdag d. 03. juni 2026 kl. 14:15

Mødested Magistratssalen, Sønderborg Rådhus

Mødedeltagere Daniel Staugaard, Erik Lorenzen, Kristian Egeskov Bonefeld, Niels Benjamin Sørensen, Susanne Blegvad Posselt, Tom Hartvig Nielsen, Johanna-Maria Precht

Indholdsfortegnelse

1. Godkendelse af dagsorden.....	3
2. Temadrøftelse om Masterplan for Center for Verdensmål 2025-2030.....	4
3. Temadrøftelse om handleplan for fødevarer.....	6
4. Godkendelse af offentlig høring af miljøkonsekvensrapport og forslag til § 25 tilladelse for oprer	9
5. Godkendelse af aftale med nabogo.....	12
6. Godkendelse af Naturparkplan for Nordals Naturpark 2025-2030.....	14
7. Godkendelse af prioriterede opgaver i Teknik, Miljø og Bæredygtighed i 2026.....	16
8. Drøftelse af natur-, fritids- og friluftsimteresser som led i udviklingen af Sønderborg Kommunes	18
9. Godkendelse af bidrag til budgetoverholdelse og omprioriteringer i driften - budget 2027-2030...	21
10. Orientering om ledelsesinformation 2026 - ultimo april.....	23
11. Generel orientering.....	25
Lukket: 12. Lukket generel orientering - (Lukket punkt).....	26
Lukket: 13. Underskriftsark - (Lukket punkt).....	26

1. Godkendelse af dagsorden

INDSTILLING

Forvaltningen indstiller til Natur-, Klima- og Miljøudvalget at godkende

- dagsordenen.

BESLUTNING NATUR-, KLIMA- OG MILJØUDVALGET DEN 03-06-2026

Godkendt.

2. Temadrøftelse om Masterplan for Center for Verdensmål 2025-2030

Sagsresumé

Byrådet godkendte den 27. august 2025 masterplanen for Center for Verdensmål 2025-2030. Masterplanen er den strategiske retning for udviklingen af Kær Vestermark som et formidlingscentrum for bæredygtig udvikling i naturen, med afsæt i FN's 17 Verdensmål.

Masterplanen omfatter både udvikling af fysiske faciliteter – herunder Løkkegaard som centralt formidlingscenter – samt en styrket indsats for formidling gennem events og aktiviteter.

Denne temadrøftelse vil være indledningen til en drøftelse i udvalget, hvor der på dette møde gives en introduktion og et indblik i historikken om Center for Verdensmål og udviklingen af Kær Vestermark, omkring tilblivelsen af Masterplanen og de tanker der har været i den sammenhæng. På det efterfølgende udvalgsmøde er det planen, at den videre retning og realisering af masterplanen skal drøftes, for at sikre de konkrete politiske pejlemærker for prioritering af anlægsprojekterne og formidlingen af bæredygtighed på Kær Vestermark i regi af Center for Verdensmål.

Masterplanen understøtter Byrådets Vision 2022-2025 med fokus på tiltag for øget bæredygtighed, klimatilpasning og reduktion af klimagasser" og "Udgangspunktet er FN's 17 Verdensmål, som vi arbejder aktivt med at omsætte og implementere i hverdagen.

INDSTILLING

Forvaltningen indstiller til Natur-, Klima- og Miljøudvalget at drøfte

- Center For Verdensmål – introduktion, historik og masterplan.

Sagsfremstilling

Sønderborg Kommune købte i 2014 det 137 ha store område Kær Vestermark nord for Sønderborg by – et attraktivt kystnært natur- og friluftsareal. I 2019 vedtog det daværende Byråd at Kær Vestermark skulle udvikles som et center for formidling af bæredygtige løsninger med afsæt i FN's Verdensmål.

Masterplanen for Center for Verdensmål 2025-2030 blev godkendt af byrådet den 27. august 2025. Masterplanen sætter en samlet strategisk retning for den videre udvikling af området som et formidlingscentrum for bæredygtig udvikling og FN's Verdensmål. Masterplanen bygger videre på tidligere udarbejdet materiale, eksisterende faciliteter og erfaringer med events og aktiviteter. Formålet med Masterplanen er at styrke både den fysiske udvikling af Kær Vestermark som helhed, Center for Verdensmål og formidlingen overfor kommunens borgere, medarbejdere, besøgende og turister.

Masterplanen for Center for Verdensmål 2025-2030 har fokus på følgende:

Den fysiske udvikling af Kær Vestermark, med fokus på følgende:

- Etablering af naturtilbud til børnehaverne
- Løkkegaard, som et formidlingscenter
- Motionsbane og naturlegeplads
- Det Marine Center

Formidling af bæredygtighed og verdensmål:

- Formidlingsaktiviteter
- Hverdagsevents og større events

Denne temadrøftelse giver udvalget et bedre kendskab til Masterplanen og hele intensionen med etableringen af Center for Verdensmål, og vil være afsættet for den efterfølgende drøftelse om realiseringen af den videre retning og realisering af masterplanen.

Der vil på det kommende udvalgsmøde blive lagt op til en drøftelse om og fastlæggelse af konkrete politiske pejlemærker om prioritering af anlægsprojekterne og formidlingen af bæredygtighed på Kær Vestermark i regi af Center for Verdensmål.

Bevillingsmæssige konsekvenser

Økonomiforvaltningen oplyser, at sagen ikke har bevillingsmæssige konsekvenser.

Bilag

BESLUTNING NATUR-, KLIMA- OG MILJØUDVALGET DEN 03-06-2026

Drøftet.

3. Temadrøftelse om handleplan for fødevarer

Sagsresumé

Fødevarer står for ca. 20 pct. af danskernes samlede CO₂-udledning. Kommunens rolle som rollemodel og katalysator er derfor vigtig.

Kommunen har siden 2022 arbejdet ud fra Handleplan for Fødevarer 2022–2025, som har sat retning for indsatser og initiativer der retter sig mod de tre hovedtemaer; øget efterspørgsel efter lokale fødevarer, styrkelse af bæredygtig madkultur og maddannelse samt sunde, bæredygtige og klimavenlige kommunale måltider.

Handleplanen udløber i 2026, og udvalget skal derfor drøfte indhold og ambitionsniveau for den fremtidige retning i arbejdet med bæredygtige fødevarer og madkultur i Sønderborg Kommune. Drøftelsen skal danne grundlag for det videre arbejde med udarbejdelsen af en ny handleplan.

I drøftelsen indgår blandt andet kommunen som rollemodel og katalysator gennem egne måltider og indkøb samt gennem samarbejde med skoler, borgere, civilsamfund og øvrige aktører i fødevarsystemet.

Temadrøftelsen er relevant, idet udvalget på udvalgsmødet den 7. maj 2025 har godkendt at den kommende Klimaplan 2026 skal indeholde Co₂-reduktionsmål for fødevarer og mobilitet. Fødevarer udgør dermed et centralt fokusområde for de forbrugsrelaterede udledninger (Scope 3). Samtidig understøtter arbejdet med bæredygtige fødevarer både Byrådets Planstrategi, Bæredygtighedspolitik og Sundhedspolitik.

INDSTILLING

Forvaltningen indstiller til Natur-, Klima- og Miljøudvalget at drøfte

- den strategiske retning for det videre arbejde med udarbejdelsen af en ny handleplan for bæredygtige fødevarer.

Sagsfremstilling

Sønderborg Kommune har siden 2016 arbejdet strategisk med bæredygtige fødevarer som led i den grønne omstilling gennem Fødevarestrategien 2016–2029. Strategien sætter den overordnede retning for kommunens arbejde med lokale fødevarer, bæredygtig madkultur og klimavenlige fødevarevalg.

Med afsæt i fødevarestrategien og på baggrund af interne og eksterne drøftelser med relevante aktører godkendte Byrådet den 28. september 2022 Handleplan for Fødevarer 2022–2025.

Handleplanen har haft fokus på:

- Øget efterspørgsel af lokale fødevarer
- Styrkelse af bæredygtig madkultur og maddannelse
- Sunde, bæredygtige og klimavenlige kommunale måltider

Handleplanen er forlænget og gælder nu til og med 2026.

Status

Handleplanen, som er evalueret i 2025, fremgår af bilag 2. Evalueringen viser, at der er opnået væsentlige resultater, herunder reduktion af madspild, øget anvendelse af bælgrugter, højere økologiprocent samt flere lokale fødevarerindkøb i kommunens køkkener.

Evalueringen bygger på erfaringer og drøftelser både internt i kommunen og eksternt i forbindelse med gennemførelse af indsatser og samarbejder. Samtidig peger evalueringen på, at der fortsat er et betydeligt potentiale for yderligere reduktion af klimaaftrykket fra fødevarer både fra de kommunale måltider og gennem borgerrettede indsatser.

Udfordringer

Udviklingen af en mere bæredygtig madkultur forudsætter klare politiske prioriteringer og valg. I dag oplever produktionskøkkener og forvaltninger et krydspres mellem politiske ambitioner, udbudsregler, ressourcer og den daglige drift.

Evalueringen rejser samtidig spørgsmålet om, hvordan kommunen fremadrettet ønsker at arbejde mere helhedsorienteret med bæredygtige fødevarer og madkultur både internt og borgerrettet. Herunder om og i så fald hvordan samarbejde med civilsamfund, lokale producenter, virksomheder, uddannelsesinstitutioner og andre eksterne aktører bør indgå mere strategisk i en ny handleplan.

Mad og måltider spiller en central rolle i både klima- og sundhedsdagsordenen. Fødevarer står for ca. 20 pct. af danskernes samlede CO₂-udledning. Kommunens rolle som rollemodel og katalysator er derfor vigtig.

Formål med temadrøftelsen

Temadrøftelsen skal være med til at sætte politiske pejlemærker for ambitionsniveau, prioriteringer og strategisk retning i arbejdet med en ny handleplan for bæredygtige fødevarer.

Med afsæt i evalueringen af den nuværende handleplan og erfaringer fra samarbejder internt og eksternt skal drøftelsen fastlægge, hvordan kommunen fremover vil bruge sin position – både som rollemodel gennem egne måltider og som drivkraft for en bredere bæredygtig madkultur i samarbejde med borgere, civilsamfund og erhvervsliv. For at kvalificere den politiske drøftelse lægger forvaltningen op til, at udvalget forholder sig til følgende centrale spørgsmål.

1. Overordnet retning og ambitionsniveau

Hvilken overordnet retning ønsker udvalget for kommunens fremadrettede arbejde med bæredygtige fødevarer og madkultur, herunder:

- Om de nuværende indsatser skal videreføres med samme eller større ambitionsniveau
- Om den nye handleplan skal indeholde konkrete og målbare målsætninger, og i givet fald hvilke

2. Kommunen som rollemodel

I hvilket omfang og med hvilket ambitionsniveau skal kommunen fungere som rollemodel gennem egne måltider og mødeforplejning, herunder:

- Balancen mellem politiske ambitioner, samt muligheder og vilkår for drift, ressourcer indkøb og udbud
- Prioritering mellem klima, lokale fødevarer, økologi og dyrevelfærd, når hensynene ikke peger i samme retning

3. Samarbejde, dannelse og borgerrettet indsats

Hvilken rolle skal samarbejde og borgerrettede indsatser spille i kommunens videre arbejde med bæredygtige fødevarer og madkultur, herunder:

- Bæredygtig mad og måltidskultur som led i sundhed og dannelse, fx i skoler og blandt særlige målgrupper
- Samarbejde med civilsamfund, lokale fødevareproducenter, virksomheder og øvrige eksterne aktører
- Om og hvordan eksisterende initiativer og events kan indgå mere strategisk fremadrettet.

Bevillingsmæssige konsekvenser

Økonomiforvaltningen oplyser, at sagen ikke har bevillingsmæssige konsekvenser.

BESLUTNING NATUR-, KLIMA- OG MILJØUDVALGET DEN 03-06-2026

Drøftet.

4. Godkendelse af offentlig høring af miljøkonsekvensrapport og forslag til § 25 tilladelse for oprensning af Himmark Strand

Sagsresumé

Den 2. juni 2020 besluttede projektparterne for Himmark Strand-forureningen at anbefale en afgravning af havbund og arealer på strand og land. Sønderborg Kommunes daværende Teknik- og Miljøudvalg blev den 1. september 2020 orienteret om, at projektet er VVM-pligtigt, og at der skal gennemføres en VVM-proces med udarbejdelse af en miljøkonsekvensrapport.

Region Syddanmark, som bygherre for oprensning af Himmark Strand, har fået udarbejdet en miljøkonsekvensrapport. På baggrund af rapporten har forvaltningen udarbejdet et udkast til en § 25-tilladelse. Tilladelsen betyder, at projektet kan gennemføres i henhold til miljøvurderingsloven. Endelig gennemførelse af projektet forudsætter øvrige myndighedstilladelser.

Forudsat udvalgets godkendelse sendes bygherres miljøkonsekvensrapport med relevante bilag samt udkast til § 25-tilladelse i høring i 8 uger. I løbet af høringsperioden afholder Region Syddanmark et borgermøde om projektet med deltagelse af Sønderborg Kommune.

Forvaltningen behandler efter høringsperioden indkomne høringssvar. Ifølge Sønderborg Kommunes delegationsplan 2026-2029 skal Natur-, Klima- og Miljøudvalget godkende den endelige vedtagelse af § 25-tilladelsen. Forvaltningen indstiller, at i tilfælde af, at høringen hverken medfører væsentlige indsigelser eller giver anledning til væsentlige ændringer af § 25-tilladelsen, kan forvaltningen meddele § 25-tilladelsen administrativt.

Oprensning af Himmark Strand understøtter Byrådets Vision 2022-2025 om grøn omstilling ved at forbedre jord- og vandkvaliteten, så området ikke længere udgør en fare for menneskers og dyrs sundhed. Dermed udvikles området i en bæredygtig retning til gavn for borgerne, naturen og besøgende i kommunen.

Sagen forelægges til Natur-, Miljø- og Klimaudvalgets beslutning.

INDSTILLING

Forvaltningen indstiller til Natur-, Miljø- og Klimaudvalget at godkende

- at miljøkonsekvensrapport og udkast til § 25-tilladelse for oprensning ved Himmark Strand sendes i offentlig høring i 8 uger.
- at forvaltningen kan meddele § 25-tilladelsen administrativt efter behandling af høringssvar, i tilfælde af at høringen hverken medfører væsentlige indsigelser eller giver anledning til væsentlige ændringer af § 25-tilladelsen.

Sagsfremstilling

Strandområdet ved Himmark Strand på Als blev i 1950'erne og 1960'erne brugt til deponering og afbrænding af industriaffald. Affaldet indeholdt blandt andet klorerede opløsningsmidler og olieprodukter. Forureningen er én af ti generationsforureninger i Danmark, som blandt andet er kendetegnet ved, at de vil udgøre et problem i mange generationer fremover, hvis der ikke bliver gjort noget ved dem.

Både strandens nordlige og sydlige dele er kraftigt forurenede på land, strand og under havbunden. Forureningen er primært beliggende i de øverste meter sand og fyldjord. Herunder findes et gennemgående lerlag. Forureningen spredes i dag via grundvandet til havet, hvorfor forureningen udgør en sundhedsrisiko ved badning fra stranden. Der er derfor badeforbud, og fiskeri frarådes over en strækning på ca. 550 meter langs Himmark Strand.

Den 2. juni 2020 besluttede projektparterne for Himmark Strand-forureningen at anbefale en afgravning af havbund og arealer på strand og land. Sønderborg Kommunes daværende Teknik- og Miljøudvalg blev den 1. september 2020 orienteret om, at projektet er VVM-pligtigt, og at der skal gennemføres en VVM-proces med udarbejdelse af en miljøkonsekvensrapport.

Sønderborg Kommune er myndighed for den del af projektet, der ligger på land, mens Kystdirektoratet er myndighed for den del af projektet, der ligger på søterritoriet.

Da projektet skal undergå en miljøvurdering, har Sønderborg Kommune og Kystdirektoratet afgivet en udtalelse om afgrænsning af miljøkonsekvensrapportens indhold – et såkaldt afgrænsningsnotat. Af afgrænsningsnotatet fremgår det, hvilke miljøemner, der skal behandles i miljøkonsekvensrapporten. Projektbeskrivelsen med relevante bilag samt afgrænsningsnotatet har været i høring hos offentligheden og berørte myndigheder i perioden den 25. juni til 2. august 2021 (1. offentlighedsfase) med forlængelse af høringsfrist til den 30. august 2021. Afgrænsningsnotatet er i relevant omfang blevet tilrettet på baggrund af høringen.

Natur-, Klima- og Miljøudvalget blev den 6. maj 2026 orienteret om projektet, processen og status. For yderligere oplysninger om disse forhold, henvises der til referatet fra dette møde.

Region Syddanmark har sammen med deres rådgiver udarbejdet en miljøkonsekvensrapport, der klarlægger, hvilke miljøpåvirkninger projektet medfører. Forvaltningen har gennemgået rapporten og vurderet, at den lever op til kravene i miljøvurderingsloven og afgrænsningsnotatet. Forvaltningen henviser til det ikke-tekniske resume af rapportens konklusioner i forhold til behandlede miljøemner, der er vedlagt som bilag 1. Miljøkonsekvensrapporten er i sin fulde længde vedlagt som bilag 2. Bilag til miljøkonsekvensrapporten er ikke vedlagt som bilag, men vil blive offentliggjort i forbindelse med den offentlige høring.

På baggrund af miljøkonsekvensrapporten har forvaltningen udarbejdet et udkast til § 25-tilladelse. Tilladelsen betyder, at projektet kan gennemføres i henhold til miljøvurderingsloven. Hertil bemærkes, at gennemførelse af projektet forudsætter øvrige myndighedstilladelser, fx udledningstilladelse fra renseanlægget. Udkast til § 25-tilladelsen er vedlagt som bilag 3.

Miljøkonsekvensrapporten skal sammen med udkast til § 25-tilladelsen og bygherres ansøgning i minimum 8 ugers offentlig høring. I løbet af høringsperioden afholder Region Syddanmark et borgermøde om projektet med deltagelse af Sønderborg Kommune.

Efter høringsperioden udarbejder Sønderborg Kommune et høringsnotat, hvoraf høringssvarene og Sønderborg Kommunes bemærkninger hertil vil fremgå. Det vil også fremgå om høringssvarene har givet anledning til ændring i § 25-tilladelsen og miljøkonsekvensrapporten.

Ifølge Sønderborg Kommunes delegationsplan 2026-2029 skal Natur-, Klima- og Miljøudvalget godkende den endelige vedtagelse af § 25-tilladelsen. Forvaltningen indstiller, at i tilfælde af, at høringen hverken medfører væsentlige indsigelser eller giver anledning til væsentlige ændringer af § 25-tilladelsen, kan forvaltningen meddele § 25-tilladelsen administrativt.

Bevillingsmæssige konsekvenser

Økonomiforvaltningen oplyser, at sagen ikke har bevillingsmæssige konsekvenser.

Bilag

BESLUTNING NATUR-, KLIMA- OG MILJØUDVALGET DEN 03-06-2026

Godkendt.

5. Godkendelse af aftale med nabogo

Sagsresumé

Natur-, Klima- og Miljøudvalget godkendte på mødet den 4. marts 2026 en forlængelse af aftalen med nabogo fra den 1. april 2026 til den 31. juli 2026. Formålet med forlængelsen er at sikre, at især unge studerende fortsat har adgang til en økonomisk overkommelig mobilitetsløsning, indtil der kan ydes tilskud til køb af ungdomskort til ungdomsuddannelser.

Aftalen er forlænget med det vilkår, at der ikke ydes tilskud til samkørsel i korridoren langs rute 223. Dette har medført et markant fald i antallet af tilskudsberettigede ture.

På Sydtrafiks bestyrelsesmøde den 8. maj 2026 blev samkørsel drøftet. Bestyrelsen besluttede, at Sydtrafik skal fortsætte arbejdet med at afdække eksisterende samkørselsordninger i kommuner, der har indgået aftale med nabogo, herunder indsamle erfaringer fra disse ordninger. Der vil på et senere bestyrelsesmøde blive truffet beslutning om, hvorvidt samkørsel fremadrettet skal være en opgave for Sydtrafik.

Forvaltningen anmoder Udvalget om at træffe beslutning om, hvorvidt aftalen med nabogo skal ophøre den 31. juli 2026, eller om den skal forlænges i sin nuværende form frem til den 31. december 2026. En forlængelse vil give mulighed for at afvente resultatet af Sydtrafiks igangværende afdækning samt den efterfølgende beslutning.

Sagen understøtter Byrådets vision om grøn omstilling samt ambitionerne om ProjectZero.

INDSTILLING

Forvaltningen indstiller til Natur-, Klima- og Miljøudvalget at godkende at

- aftalen med nabogo forlænges til den 31. december 2026

eller

- aftalen med nabogo ikke forlænges og dermed ophører den 31. juli 2026.

Sagsfremstilling

Sønderborg Kommune har i perioden fra den 1. april 2024 til den 31. marts 2026 ydet tilskud til samkørsel via nabogo-appen. Efter udvalgets godkendelse den 4. marts 2026 blev aftalen forlænget frem til den 31. juli 2026 med henblik på at sikre, at særligt unge fortsat har adgang til en økonomisk overkommelig transportmulighed, indtil der fra den 1. august 2026 ydes tilskud til ungdomskort til ungdomsuddannelser.

Med et gyldigt ungdomskort har elever desuden mulighed for at benytte gratis Plustur, når den kollektive trafik ikke dækker hele rejsen. Plustur er en ordning under Flextrafik, som sikrer forbindelse mellem rejsemålet og nærmeste knudepunkt for kollektiv trafik.

I forbindelse med forlængelsen af aftalen med nabogo til den 31. juli 2026 blev der samtidig indført et vilkår om, at der ikke ydes kommunalt tilskud til samkørsel i korridoren langs rute 223. Baggrunden er, at ruten har en høj frekvens og betjener strækningen fra tidlig morgen til sen aften samt i weekenderne. Ændringen har medført en markant reduktion i antallet af tilskudsberettigede samkørselsture.

Det fremgik af dagsordenspunktet den 4. marts 2026, at forvaltningen frem mod udvalgets møde den 3. juni 2026 ville arbejde med en model, hvor nabogo-appen kan anvendes til at styrke mobiliteten i områder med begrænset kollektiv trafik.

Siden da har Sydtrafiks bestyrelse besluttet at arbejde videre med et fælles samkørselstilbud i regi af Sydtrafik. Drøftelsespunktet fra bestyrelsesmødet den 8. maj 2026 er vedlagt som bilag sammen med en forklaring på økonomiafsnittet og supplerende materiale til bestyrelsen. Forvaltningen vurderer, at opgaven naturligt hører under trafikelskabets ansvarsområde, og fremlægger derfor ikke alternative modeller for tilskudsordninger.

På den baggrund anbefaler forvaltningen, at aftalen med nabogo enten ophører den 31. juli 2026 eller forlænges i sin nuværende form frem til den 31. december 2026, således at resultatet af Sydtrafiks arbejde kan afventes.

En forlængelse af aftalen fra den 1. august 2026 til den 31. december 2026 forventes at medføre en udgift på 232.500 kr., som finansieres inden for budgetrammen til kollektiv trafik.

Bevillingsmæssige konsekvenser

Økonomiforvaltningen oplyser, at sagen ikke har bevillingsmæssige konsekvenser. Idet finansiering sker inden for budgetrammen til kollektiv trafik.

BESLUTNING NATUR-, KLIMA- OG MILJØUDVALGET DEN 03-06-2026

Dot 1 godkendt.

6. Godkendelse af Naturparkplan for Nordals Naturpark 2025-2030

Sagsresumé

I december 2020 blev Naturpark Nordals anerkendt som den tolvte naturpark i Danmark under Friluftsrådets Mærkningsordning for Danske Naturparker. Certificeringen skal fornyes hvert femte år for at sikre, at Naturpark Nordals fortsat lever op til mærkningsordningens kriterier. Et af kriterierne er, at Sønderborg Kommune skal udarbejde en Naturparkplan, som skal godkendes og vedtages politisk.

Naturparkplan for Naturpark Nordals 2025-2030 er en revidering af Naturparkplan for Naturpark Nordals 2020-2025 i forhold til fokusområder og kortsigtede mål.

Naturparkplan for Naturpark Nordals 2025-2030 understøtter Sønderborg Byråds vision: I Sønderborg Kommune skaber vi oplevelser for alle til lands, til vands og i luften. Med vores unikke natur og lange kyststrækning vil vi opfordre til at bruge omgivelserne aktivt. Med fokus på naturen vil vi optimere friluftsoplevelser.

Natur-, Klima- og Miljøudvalget har beslutningskompetencen, jf. delegationsplanen.

INDSTILLING

Forvaltningen indstiller til Natur-, Klima- og Miljøudvalget at godkende

- naturparkplan for Naturpark Nordals 2025-2030.

Sagsfremstilling

Sønderborg Kommune har i Budgetaftale 2024-27 afsat fem mio. kr. til at sammenbinde eksisterende stier i området, så den rekreative anvendelse og formidling af kommunens værdifulde landskab og natur på Nordals sikres.

Naturparkplan for Naturpark Nordals 2025-2030 skal sikre, at samspillet mellem turismeudvikling og naturbeskyttelse sker balanceret og i overensstemmelse med Naturparkens langsigtede mål om at værne om naturen og samtidig give adgang til gode naturoplevelser for publikum.

Proces og hovedpunkter

Sønderborg Kommune og Sekretariatet for Naturparkrådet har i samarbejde med Naturparkrådet udarbejdet Naturparkplan for Naturpark Nordals 2025-2030 på baggrund af en række workshops og input fra øvrige borgere, skoler, lodsejere, eksterne rådgivere og forvaltningen i foråret 2026.

På baggrund af inputtene har sekretariatet for Naturpark Nordals formuleret Naturparkplan for Naturpark Nordals 2025-30. Naturparkplanen sætter rammerne for, hvordan Naturpark Nordals skal udvikle sig de kommende 5 år og indeholder målsætninger i forhold til natur, ankomster, stier og samarbejder med interessenter. Planen indeholder

forslag til faciliteter, stier, ruter, mødesteder mm.

Rådet har prioriteret en række stiforløb, som skaber sammenhæng og gør parken tilgængelig fra flere steder. Rådet har udpeget området i Oksbøl skov ved grænsen til Havnbjerg og Mjels Pumpehus, som centrale mødesteder og indgange til parken, der skal løfte flere funktioner i forhold til formidling, parkering og øvrige faciliteter. Derudover skal en række mindre støttepunkter understøtte formidling, adgang til stier og parkering på tværs af parken. Flere fagpersoner har givet input til relevante naturgenopretningsprojekter i Naturparken, som vil understøtte omlægningsplanerne for Grøn Trepark.

Det samlede budget for Naturparkplanen er 16 mio. kr.

Naturparkplanen vil danne afsæt for sekretariatet for Naturpark Nordals' forhandlinger med lodsejere og afsøgning af ekstern fondsfinansiering.

Tidsplan

Naturparkplanen præsenteres for chefgruppen den 5. maj 2026, Naturparkrådet den 5. maj 2026, direktionen den 18. maj 2026 og præsenteres til godkendelse for Natur-, Klima- og Miljøudvalget på udvalgsrådet den 3. juni 2026. Naturparkplan 2025-2030 skal godkendes af Friluftsrådet den 15. juni 2026.

Bevillingsmæssige konsekvenser

Økonomiforvaltningen oplyser, at sagen ikke har bevillingsmæssige konsekvenser, idet den resterende finansiering skal findes gennem ekstern finansiering.

BESLUTNING NATUR-, KLIMA- OG MILJØUDVALGET DEN 03-06-2026

Godkendt.

7. Godkendelse af prioriterede opgaver i Teknik, Miljø og Bæredygtighed i 2026

Sagsresumé

Forvaltningen fik med budgetaftalen for 2025-2028 og med budgetaftalen 2026-2029 tilført yderligere ressourcer til dens opgavevaretagelse. En stadigt stigende mængde af henholdsvis drifts- og anlægsopgaver og politisk prioriterede opgaver betyder imidlertid, at der ligesom i foregående år i 2026 er behov for at prioritere i forvaltningens opgavevaretagelse.

Forvaltningen har til formålet udarbejdet vedlagte 'Liste over prioriterede opgaver i 2026 i Teknik, Miljø og Bæredygtighed', der forelægges til udvalgets godkendelse. Det bemærkes, at listen afspejler status på igangværende opgaver pr. ultimo maj 2026. Til udvalgets orientering er vedlagt særskilt overblik over gennemførte opgaver pr. ultimo maj 2026.

Sagen understøtter forvaltningens samlede arbejde, idet prioriteringen af opgaverne vil bidrage til forventningsafstemningen med borgerne om forvaltningens arbejde og et øget tværgående fokus på de højest prioriterede og finansierede indsatser i forvaltningen.

Sagen forelægges til Natur-, Klima- og Miljøudvalgets godkendelse. Parallelt hermed forelægges listen til godkendelse i Byudvikling-, Landdistrikter- og Infrastrukturudvalget.

INDSTILLING

Forvaltningen indstiller til Natur-, Klima- og Miljøudvalget at godkende

- Liste over prioriterede opgaver i 2026 i Teknik, Miljø og Bæredygtighed.

Sagsfremstilling

Forvaltningen i Teknik-, Miljø- og Bæredygtighed er i 2026 optaget af en række opgaver. Disse opgaver har dels karakter af drifts- og anlægsopgaver, dvs. "skal"-opgaver. Dels af politisk prioriterede opgaver. Opgaverne stammer fortrinsvis fra henholdsvis budgetforlig og politisk prioriterede enkeltssager.

På trods af, at der med budgetaftalerne for hhv. 2025-2028 og 2026-2029 er tilført yderligere ressourcer til forvaltningens opgavevaretagelse, er det forvaltningens vurdering, at det ligesom i foregående år er nødvendigt at prioritere i opgavevaretagelsen. Dette skyldes, at forvaltningen ikke har de nødvendige ressourcer til at kunne prioritere gennemførelsen af alle de ønskede opgaver for 2026 lige højt.

Til dette formål har forvaltningen udarbejdet vedlagte 'Liste over prioriterede opgaver i 2026 i Teknik, Miljø og Bæredygtighed'. Listen er et udtryk for, hvilke opgaver forvaltningen mener, at det er realistisk at løfte i 2026. I den forbindelse bemærkes, at længerevarende større opgaver eller projekter, – hvor muligt – er nedbrudt i mindre opgaver for 2026. Et eksempel er Hertugernes Augustenborg.

Fra år til år vil forvaltningen internt identificere de handlinger, der skal til for at sikre fremskridt i disse større og længerevarende projekter under samtidig hensyntagen til ressourcetrækket og den øvrige opgavevaretagelse i forvaltningen. Ligeledes bemærkes, at der kan opstå et behov for at tilpasse listen i løbet af året. Fx hvis forvaltningen skulle blive pålagt større og ressourcekrævende hasteopgaver.

Baseret på tidligere års prioritering af opgaverne, er det forvaltningens vurdering, at prioriteringen i opgavevaretagelsen vil bidrage til et øget tværgående fokus på de højest prioriterede og finansierede indsatser i forvaltningen. Dette vil komme borgerne til gavn, som forventeligt vil opleve, en bedre og mere sammenhængende opgavevaretagelse. Samtidig understøttes forventningsafstemningen med borgerne og kommunalbestyrelsen om forvaltningens arbejde.

Det bemærkes, at der på juni-mødet i Byudvikling-, Landdistrikter- og Infrastrukturudvalget forelægges en tilsvarende godkendelsessag.

Bevillingsmæssige konsekvenser

Økonomiforvaltningen oplyser, at sagen ikke har bevillingsmæssige konsekvenser.

BESLUTNING NATUR-, KLIMA- OG MILJØUDVALGET DEN 03-06-2026

Godkendt.

8. Drøftelse af natur-, fritids- og friluftsimteresser som led i udviklingen af Sønderborg Kommunes kyststrækninger

Sagsresumé

Udvalget drøfter under dette dagsordenpunkt, hvordan naturhensyn kan balanceres med idræts- og fritidsaktiviteter, friluftsliv, turisme og erhverv i udviklingen af Sønderborg Kommunes kyststrækninger. Baggrunden er forslag fra Det Grønne Råd om at begrænse kite- og windsurfing i udvalgte områder af hensyn til træk- og ynglefugle. En eventuel endelig beslutning om regulering træffes af Miljøministeriet ved bekendtgørelse på baggrund af en anmodning fra Byrådet i Sønderborg Kommune.

Sagen har sammenhæng til kommunens naturpolitik i forhold til at fremme tiltag, der kan forbedre biodiversiteten gennem færre forstyrrelser af træk- og ynglefugle. Den har desuden sammenhæng til kommunens Idræts- og Fritidspolitik i forhold til også at sikre gode vilkår for den selvorganiserede idræt samt Masterplan for Turisme og Handel, hvor kyst og vand er udpeget som en af kommunens styrkepositioner i forhold til at tiltrække turister til området.

Byrådets Vision peger på et centralt fokus på at styrke den samlede turisme i kommunen. Eventuelle begrænsninger for kite- og windsurfing kan styrke naturgrundlaget, men samtidig påvirke mulighederne for vandaktiviteter, og dermed være med til at begrænse idræts- og fritidsaktiviteter samt turisme langs kysterne.

Sagen berører flere udvalgsansvarsområder og forelægges derfor Natur-, Klima- og Miljøudvalget, Idræt- og Fritidsudvalget samt Kultur-, Handels- og Turismeudvalget til drøftelse. En eventuel regulering af fritidsaktiviteter kan få betydning for natur, turisme- og erhvervsudvikling samt mulighederne for at udøve idræts- og fritidsaktiviteter langs de berørte kyststrækninger.

INDSTILLING

Forvaltningen indstiller til Natur-, Klima- og Miljøudvalget at drøfte

- udvikling af dele af kommunens kyststrækninger.

Sagsfremstilling

På mødet i Det Grønne Råd den 13. september 2023 blev der udtrykt bekymring for, at kite- og windsurfing kan forstyrre fuglelivet ved Katholm og andre kystnære områder med træk- og ynglefugle. Rådet anmodede derfor Natur-, Klima- og Miljøudvalget om at overveje mulige reguleringstiltag.

Natur-, Klima- og Miljøudvalget behandlede sagen den 1. maj 2024 og bad Det Grønne Råd om at belyse problemstillingen nærmere og fremsætte forslag til tiltag, som Det Grønne Råd vurderer kan forbedre vilkårene for træk- og ynglefugle i udvalgte områder. Det Grønne Råd blev bedt om:

- At udpege relevante områder i kommunen

- At foreslå tiltag med dokumenteret effekt på reduktion af forstyrrelser
- At balancere hensynet til vandsportsturisme og naturturisme

Rådet drøftede sagen den 31. oktober 2024. På baggrund af drøftelserne har forvaltningen udarbejdet notatet Kite- og windsurfing i Sønderborg Kommune – jf. bilag. Notatet foreslår forbud eller restriktioner i Broager Vig, Hørup Hav og ved Katholm Ø. Rådet vurderer, at et helårsforbud er den løsning som sikrer bedst betingelser for træk- og ynglefugle. Alternativt foreslås sæsonforbud:

- Broager Vig: 1/9–31/3
- Hørup Hav: 1/10–31/3
- Katholm Ø: 15/3–15/7

Natur-, Klima- og Miljøudvalget drøftede notatet den 1. oktober 2025 og bad om en bredere belysning af sagen, hvor natur-, friluftsliv-, fritids-, turisme- og erhvervsinteresser indgår, før der tages stilling til en eventuel anmodning til Miljøministeriet om regulering. I forlængelse heraf har forvaltningen i november 2025 og april 2026 afholdt dialogmøder med repræsentanter fra kite- og windsurfmiljøet. Efter første møde indsendte repræsentanterne et notat med bemærkninger og input, herunder fra Idrætshøjskolen Sønderborg, Surfers Paradise og Adventure Efterskolen i Dynt jf. bilag.

Politiske interesseafvejninger

Sagen indebærer en politisk afvejning mellem hensynet til naturbeskyttelse og hensynet til idræts- og fritidsaktiviteter, friluftsliv, turisme, erhverv og borgernes aktive brug af kysten. En regulering af kite- og windsurfing kan understøtte kommunens naturpolitik ved at reducere forstyrrelser af træk- og ynglefugle i sårbare områder, men samtidig have betydning for ambitionerne i kommunens idræts- og fritidspolitik samt Masterplan for Turisme og Handel.

Det fremgår ligeledes af Kommuneplan 2023-2035, at Byrådet ønsker at udvikle friluftstilbud og infrastruktur for at styrke aktiv ferieturisme og friluftssport. Yderligere er der i budgetaftalen for 2018-2021 afsat midler til udvikling af kitesurfing ved Sydals/Kegnæs samt forbedring af faciliteterne. Herudover besluttede Udvalget for Erhverv og Grøn Vækst den 8. juni 2023 at igangsætte arbejde med ekstra toiletfaciliteter og eventuel klargøring til udebruser ved Drejet på Kegnæs.

Restriktioner kan derfor både begrænse mulighederne for idræts- og fritidsaktiviteter samt mulighederne for en aktiv ferie og dermed påvirke vandsportstourismen, men omvendt styrke naturturismen gennem formentlig bedre vilkår for fuglelivet. Ambitionerne i Masterplan for Turisme og Handel samt Byrådets Vision om at styrke turismen hele året trækker i begge retninger: Kysten rummer potentiale for vandsport- og aktiviteter, men også for natur- og ornitologiturisme. Spørgsmålet om regulering er derfor en konkret afvejning mellem at sikre gode betingelser for træk- og ynglefugle og at fastholde mulighederne for idræts- og fritidsaktiviteter, friluftsliv, turisme og erhverv samt borgernes adgang til kystområderne.

Lovgrundlag

Sønderborg Bugt, Flensborg Fjord, Hørup Hav og Nybøl Nor er udpeget som Natura 2000 fuglebeskyttelsesområder, hvilket forpligter til at beskytte fuglenes levesteder og undgå forstyrrelser, der kan påvirke udpegningsgrundlaget. Efter naturbeskyttelseslovens § 29, stk. 1 kan miljøministeren – efter anmodning fra kommunalbestyrelsen – fastsætte regler om helt eller delvis regulering eller forbud mod ikke erhvervsmæssig sejlads og anden færdsel på søterritoriet. Et eksempel er vandscooterbekendtgørelsen, som forbyder vandscootersejlads i Natura 2000 områder.

Byrådet skal derfor tage stilling til, om Sønderborg Kommune skal anmode Miljøministeriet om en regulering af kite- og windsurfing på udpegede kyststrækninger. Der findes allerede et lokalt sommerforbud mod kitesurfing i Nybøl Nor ud for Cathrinesminde Teglværk. Forbuddet er udstedt af politiet efter ordensbekendtgørelsen af hensyn til badende.

Den videre proces

Sagen berører flere udvalgsområder og forelægges derfor til drøftelse i Natur-, Klima- og Miljøudvalget, Idræt- og Fritidsudvalget samt Kultur-, Handels- og Turismeudvalget.

I den videre proces kan det overvejes at afholde en fælles temadrøftelse med relevante interessenter, herunder repræsentanter fra kite- og windsurfmiljøet og Det Grønne Råd, eventuelt med en neutral oplægsholder og moderator.

På baggrund af en eventuel drøftelse kan forvaltningen udarbejde et beslutningsoplæg om, hvorvidt Byrådet skal anmode Miljøministeriet om hel eller delvis regulering af kite- og windsurfing, herunder eventuelt geografisk og tidsmæssigt afgrænsede tiltag.

Bevillingsmæssige konsekvenser

Økonomiforvaltningen oplyser, at sagen ikke har bevillingsmæssige konsekvenser. Idet det er en drøftelsessag.

BESLUTNING NATUR-, KLIMA- OG MILJØUDVALGET DEN 03-06-2026

Drøftet.

9. Godkendelse af bidrag til budgetoverholdelse og omprioriteringer i driften - budget 2027-2030

Sagsresumé

Af budgethandleplanen, der definerer budgetprocessen for budget 2027-2030, fremgår det, at fagudvalgene på deres møder i april og maj, skal drøfte og godkende forslag til, hvorledes udvalgets udmeldte økonomiske ramme for 2027 kan overholdes.

Økonomi- og Strategiudvalget har, som et led i årets budgetproces besluttet, at udvalgene skal pege på bidrag til identificering af samlet set 15 mio. kr. i 2027, til imødegåelse af kendte budgetudfordringer fra 2027. Udvalgets andel af de 15 mio. kr. fremgår af budgethandleplanen og udgør 0,462 mio. kr.

Fagudvalgene beslutter således på deres maj-møder hvilke konkrete budgetforslag, herunder reduktioner og omprioriteringer, der vil sikre balance i udvalgets budget 2027-2030 samt bidrage til udvalgets andel af de 15 mio. kr. Endvidere kan udvalgene drøfte eventuelle temaer, samt finansiering heraf, som udvalget ønsker opmærksomhed på i de kommende budgetforhandlinger.

Et samlet overblik fra de forskellige fagudvalgs beslutninger om budgetoverholdelse, bidrag til imødegåelse af kendte budgetudfordringer og omprioriteringer på maj-møderne, forlægges Økonomi- og Strategiudvalget i juni, med henblik på at kunne indgå i den videre budgetlægningsproces.

INDSTILLING

Forvaltningen indstiller til Natur-, Klima- og Miljøudvalget at godkende

- bidrag til at imødegå kendte budgetudfordringer på 15 mio. kr. for så vidt angår de elementer, der henhører under Natur-, Klima- og Miljøudvalget

og

- eventuelle forslag til driftsomprioriteringer indenfor egne driftsrammer

og

- eventuelle forslag til temaer, inkl. finansiering, som udvalget ønsker opmærksomhed på i de kommende budgetforhandlinger.

Sagsfremstilling

Jævnfør budgethandleplanen for 2027-2030, der fastlægger de centrale spilleregler og proces for årets budgetproces, tager udvalgene hul på budgetprocessen for budget 2027-30 på deres april-møder. Drøftelserne genoptages på maj-møderne, hvor fagudvalgene godkender de forslag, som de ønsker skal gå videre i budgetprocessen.

Økonomi- og Strategiudvalget har i årets budgethandleplan besluttet, at udvalgene skal pege på bidrag til identificering af samlet set 15 mio. kr. i Sønderborg kommune til imødegåelse af kendte budgetudfordringer fra 2027. Udvalgets andel af de 15 mio. kr. udgør 0,462 mio. kr., svarende til 0,35% af serviceudgifterne, og fremgår af budgethandleplanen.

Forvaltningerne sætter gang i interne/eksterne analyser for at identificere bidraget og første afrapportering på disse analyser, herunder potentiale og konsekvenser, forventes forelagt i juni, mens en endelig afrapportering forventes i september/oktober 2026.

Udvalget drøfter endvidere behov for øvrige driftsomprioriteringer. Fagudvalgene kan driftsomprioritere inden for egne politikområder. Derudover kan fagudvalgene indstille til Økonomiudvalget, som viderefører til beslutning i Byrådet, at omplacere mellem politikområder inden for udvalgets ansvarsområder.

Endvidere kan fagudvalgene pege på temaer, som de ønsker opmærksomhed på i de kommende budgetforhandlinger. Temaerne skal være ledsaget af en finansieringsplan.

På nærværende møde, godkender fagudvalget således udvalgets bidrag til imødegåelse af kendte budgetudfordringer, eventuelle forslag til driftsomprioriteringer i budget 2027-2030 samt eventuelle forslag til temaer (inkl. finansieringsplan), som fagudvalget ønsker opmærksomhed på i de kommende budgetforhandlinger.

Udvalgets bidrag indgår i den videre budgetlægningsproces:

- Hvorledes bidrag til budgetudfordringer identificeres
- Anmodninger om budgetflytninger mellem politikområder og/eller udvalg
- Temaer til den videre budgetproces, inkl. finansieringsforslag.

Bevillingsmæssige konsekvenser

Økonomiforvaltningen oplyser, at sagen ikke medfører bevillingsmæssige konsekvenser. Indstilling af temaer til budgetprocessen, bidrag til budgetudfordring og eventuel driftsomprioritering mellem udvalgets politikområder vil indgå i den politiske budgetfase.

BESLUTNING NATUR-, KLIMA- OG MILJØUDVALGET DEN 03-06-2026

Forslag NKM 1 godkendt.

100.000 kr. tages fra forslag NKM 2.

62.000 kr. tages fra forslag NKM 3.

10. Orientering om ledelsesinformation 2026 - ultimo april

Sagsresumé

Ledelsesinformationen giver et overblik over, hvordan økonomien og aktiviteter ser ud for det enkelte udvalg i løbet af året.

Samlet forventes der balance på områderne under Natur-, Klima- og Miljøudvalget i 2026, idet det forventede regnskab er inden for et spænd på +/- 1 pct. af det korrigerede budget.

Eventuelle mer- eller mindreforbrug på det takst- og brugerfinansierede område overføres til 2027.

Ved denne orientering gives der ligeledes en status på anlægsvirksomheden.

INDSTILLING

Forvaltningen indstiller til Natur-, Klima- og Miljøudvalget at tage

- orienteringen til efterretning.

Sagsfremstilling

Opfølgning på ledelsesinformationen sker hver måned for de enkelte udvalg, hvor der gives en status på og forventning til årets resultat.

Resultatet for Natur-, Klima- og Miljøudvalgets område ultimo april 2026 viser et forbrug på 46,3 mio. kr. svarende til 36,7 pct. af det korrigerede budget.

Forventet regnskab for de enkelte områder er følgende:

Politikområde 03 Kommunale ejendomme:

- Der forventes balance ved årets udgang.

Politikområde 07 Natur, Klima og Forsyning:

- Der forventes balance ved årets udgang.

Politikområde 08 Veje og Trafik:

- Der forventes balance ved årets udgang.

Det bemærkes, at områderne under Økonomi- og Strategiudvalget viser et forbrug på 20,3 mio. kr. svarende til 33,3 pct. af det korrigerede budget.

Bevillingsmæssige konsekvenser

Økonomiforvaltningen oplyser, at sagen ikke har bevillingsmæssige konsekvenser.

BESLUTNING NATUR-, KLIMA- OG MILJØUDVALGET DEN 03-06-2026

Taget til efterretning.

11. Generel orientering

Sagsresumé

Orientering fra formanden

Orientering fra medlemmer

1. Muslingeskrab.

Orientering fra forvaltningen

1. Forsøgsordning med sortering af affald i det offentlige rum
2. Status på udviklingsplan for Naturpark Nordals
3. Muligheder for etablering af stenrev
4. Muligheder for udplantning af ålegræs
5. Vedligehold og tømning af sandfang
6. Orientering om stigende gaspriser ift. kollektiv trafik
7. Orientering om status på Grøn Trepert
8. Notat vedr. udbudsresultat
9. Status over vintertjenesten for 2026
10. Blå flag.

INDSTILLING

Forvaltningen indstiller til Natur-, Klima- og Miljøudvalget at tage

- orienteringen til efterretning.

BESLUTNING NATUR-, KLIMA- OG MILJØUDVALGET DEN 03-06-2026

Taget til efterretning.